

Objectius de la sessió:

- Plantejar-se la naturalesa del canvi sintàctic
- Discutir si la gramàtica generativa pot fer sintaxi diacrònica
- Estudiar el canvi sintàctic a partir d'un cas concret
- Experimentar la feina que duu a terme el lingüista que es dedica al canvi sintàctic

1. El canvi sintàctic
 - a. Respecte del canvi fonètic
 - b. Mecanismes del canvi
2. Com s'estudia el canvi sintàctic?
 - a. El rol de la gramàtica generativa
3. Un cas de laboratori: les oracions exclamatives-*qu*
 - a. Trets sintàctics rellevants
 - b. Estudi de dades interlingüístiques
 - c. Prediccions
4. Discussió
5. Conclusions
6. Referències

1. El canvi sintàctic

- Objectius de la sintaxi històrica (Faarlund 1990)
 - a. Estudis sintàctics d'estadis previs d'una llengua o de llengües extingides
 - b. Descripcions de canvis sintàctics d'un estadi a un altre a través de la història d'una llengua o d'un grup de llengües relacionades
 - c. Explicacions d'aquests canvis
 - d. Reconstrucció de la sintaxi d'estadis preliteraris d'una llengua o de protollengües
- (a) → sintaxi sincrònica aplicada a llengües del passat
- (b-d) → sintaxi diacrònica
 - a. Respecte del canvi fonètic

(1) Regularitat del canvi sintàctic?

Is there a tendency for languages to "drift" in Sapir's sense? Parameter theory again suggests that the answer to this question is negative. Language change is essentially a random "walk" through the space of possible combinations of parameter settings. However, at the level of individual constructions there

may be more to say. [...] We suggested above that this kind of change [la reanàlisi] underlies the descriptive notion of "grammaticalization", which is certainly a very attested kind of change. This kind of reanalysis is, however, distinct from parameter change; reanalysis simplifies given structures while parameter change alters whole systems. Note that we cannot view parameter change as simplifying or as complicating grammatical systems; this would be as misleading as claiming that synchronically attested languages differ in overall complexity.

Battye i Roberts (1995:11)

Hi ha una tendència de les llengües a "deixar-se portar" en el sentit de Sapir? De nou, la teoria de paràmetres suggereix que la resposta a aquesta pregunta és negativa. El canvi lingüístic és essencialment un "passeig" aleatori enmig de l'espai de combinacions possibles en l'establiment de paràmetres. Amb tot, al nivell de les construccions individuals pot ser que hi hagi més coses a dir. [...] Hem suggerit més amunt que aquest tipus de canvi [la reanàlisi] subjau a la noció descriptiva de gramaticalització, que és sens dubte un tipus de canvi prou estès. Aquest tipus de reanàlisi és, malgrat tot, diferent del canvi de paràmetre; la reanàlisi simplifica estructures donades mentre que el canvi de paràmetre altera sistemes sencers. Noteu que no podem considerar el canvi de paràmetre com una simplificació o complicació de sistemes gramaticals; això seria tan enganyós com afirmar que les llengües de les quals es dona fe sincrònicament difereixen en la seva complexitat global.

- (2) In syntax, the specific pattern is the "type", and any sentence created using that pattern is the "token". In this way the "type" has multiple "tokens" in the numerous sentences created to make use of it. If, in sound change, regularly means that the same sound ("type") under equivalent conditions changes in the same way in its various occurrences ("tokens") in different morphemes, then in syntactic change regularity means that the same pattern under equivalent conditions changes in the same way in its various manifestations in the context of the whole pattern.

Harris i Campbell (1995: 328)

A la sintaxi, el patró específic és el tipus, i qualsevol oració creada emprant aquest patró és l'exemplar. D'aquesta forma el tipus té múltiples exemplars en les nombroses oracions creades per fer-ne ús. Si, en el canvi fonològic, la regularitat significa que el mateix so (tipus) canvia de la mateixa manera en les seves ocurrencies (exemplars) de diferents morfemes en condicions equivalents, aleshores en el canvi sintàctic, la regularitat significa que el mateix patró canvia de la mateixa forma en les seves diverses manifestacions en condicions equivalents en el context del patró sencer.

(3)[...] although syntactic “tokens” are not memorized in the context of words, as phonological “tokens” are, they are often embedded in the context of a strictly limited syntactic pattern, which is the “type”. While it may be the case that this kind of regularity cannot be shown to exist for all parts of the syntax, the fact that it does exist in some allows us to establish syntactic correspondances (at least in those parts of the syntax), and this provides a basis for syntactic reconstruction. In this way, the prerequisite of regularity of change can be met in syntax.

It is, of course, true that languages do not have finite inventories of sentences; however, the consequence of this is not that the study of diachronic syntax cannot be successful, but that individual *sentences* cannot be tracked over time or reconstructed in the sense that words can. [...] Establishing change in syntactic *patterns*, however, does not depend on there being a finite set of sentences.

Harris i Campbell (1995: 347)

[...] tot i que els exemplars sintàctics no estan memoritzats en el context de les paraules, com sí que ho estan els exemplars fonològics, sovint estan incrustats en el context d'un patró sintàctic estrictament limitat, que és el tipus. Si bé es pot donar el cas que aquest tipus de regularitat no s'estengui a tota la gramàtica, el fet que existeixi en algunes parts ens permet establir correspondències sintàctiques (almenys en les esmentades parts de la sintaxi), i això proporciona una base per a la reconstrucció sintàctica. D'aquesta manera, el prerequisite de la regularitat del canvi es pot acomplir a la sintaxi.

Certament és veritat que les llengües no tenen inventaris finits d'oracions; amb tot, la conseqüència d'això no és que l'estudi de la sintaxi diacrònica no pugui tenir èxit, sinó que les oracions individuals no es poden resseguir en el temps o reconstruir com sí que es pot fer amb les paraules. [...] De totes formes, establir el canvi en patrons sintàctics no depèn de l'existència de conjunts finits d'oracions.

- o Compareu aquesta idea amb el que diu Fox (1995) (vg. Text guia, pàg. 52)

(4) Problemes que suscita

The study of how grammatical systems change over time raises a range of questions which do not arise in purely synchronic work: Can we construct a typology of changes? Is there a theory of language change independently of linguistic theory generally? Is there a tendency for languages to “drift” towards particular kinds of systems (cf. Sapir (1921))? What are the relations between language change and other factors (extralinguistic events, socio- and psycholinguistic phenomena, language contact, etc.)? What are the relations between language change in different components of the grammar: phonology, syntax,

etc.? [...] Any answers we may devise to the questions given above will depend on answers to this question: what are the mechanisms of language change?

Battye i Roberts (1995: 6-7)

L'estudi de la manera com els sistemes gramaticals canvien en el temps posa de manifest una sèrie de qüestions que no desvetlla el treball purament sincrònic: podem construir una tipologia de canvis? Hi ha una teoria del canvi lingüístic independent de la teoria lingüística en general? Hi ha una tendència de les llengües de "deixar-se portar" cap a tipus de sistemes particulars (cf. Sapir (1921))? Quines són les relacions entre el canvi lingüístic i altres factors (esdeveniments extralingüístics, fenòmens socio- i psicolingüístics, contacte lingüístic, etc.)? Quines són les relacions entre el canvi lingüístic en diferents components de la gramàtica: fonologia, sintaxi, etc.? [...] Qualsevol resposta que concebem a les preguntes plantejades més amunt dependrà de les respostes a aquesta pregunta: quins són els mecanismes del canvi lingüístic?

a. Mecanismes del canvi

- (5) Syntactic change is in large measure analogical, based on re-analysis or "regrammaticalization" of old surface patterns, levelling former distinctions or creating new ones. That is, existing strings are given a new structural analysis, presumably by some kind of analogical function [...] Such analogical processes will cause as much interference for the usual methods of reconstruction as they do in phonology and other areas of grammar; *but in syntax such changes are the normal type and therefore the methods will be particularly limited* [èmfasi dels autors].

Lightfoot (1979: 164) citat a Harris i Campbell (1995: 357)

El canvi sintàctic és en gran mesura analògic, basat en la reanàlisi o la "regramaticalització" de vells patrons superficials, que nivellen distincions antigues o en creen de noves. És a dir, hi ha seqüències existents que reben una anàlisi estructural, segurament mitjançant alguna espècie de funció analògica [...] Aquests processos analògics causaran tanta interferència per als mètodes de reconstrucció habitual com ho fan en la fonologia i en altres àrees de la gramàtica; però a la sintaxi, aquests canvis són habituals i, per tant, els mètodes seran particularment limitats.

- o Proposta de Harris i Campbell 1995
 - Reanàlisi = mecanisme que canvia l'estructura subjacent d'un determinat patró sintàctic i que no implica la modificació de l'estructura superficial. Gramaticalització.

- Extensió = mecanisme que canvia l'estructura superficial d'un patró i que no comporta la modificació intrínseca o immediata de l'estructura subjacent.
- Manlleu = mecanisme que replica un patró sintàctic manllevat d'una llengua amb la qual la llengua hostatjadora està en contacte.
- Alerta!
 - Els canvis no sempre s'expliquen per l'actuació d'un sol mecanisme.
 - Els canvis són graduals.
- El rol dels universals lingüístics: el canvi no és il·limitat, instrument per a la reconstrucció (vg. Text guia, pàg. 52-53)
- La direccionalitat
 - Casos en què és més clara la direcció (en què la direcció oposada no està documentada)

Posposicions → sufixos de cas
Verbs auxiliars modals → sufixos modals
Construccions passives → ergativitat
Mots independents → clítics → afixos
Genitiu locatiu de → partitiu
Pron. dem. → article def. → marcador de cas (1); markador de gènere o classe (2).

2. Com s'estudia el canvi sintàctic?

- (6) Hypotheses about regularities in syntactic change can be established inductively on the basis of the observation of the kinds of changes which actually do take place in languages; we need descriptions of languages.

Faarlund (1990: 1)

Es poden establir hipòtesis sobre regularitats en el canvi sintàctic inductivament, mitjançant l'observació dels tipus de canvis que de fet tenen lloc a les llengües; necessitem descripcions de les llengües.

- (7) Recent work in diachronic syntax has been chiefly of three sorts: (1) studies of particular changes in individual languages; (2) research on specific kinds of change (e.g. word order change, grammaticalization); and (3) explorations of the diachronic implications of particular formal approaches to grammar [...]. Rather than focusing on particular changes in individual languages, we investigate changes cross-linguistically. Rather than limiting attention to individual kinds of change (or single mechanisms of change), we establish commonalities in changes across languages and determine what mechanisms lie behind them and how they fit into the overall explanation of syntactic changes.

Harris i Campbell (1995:1)

La feina recent en sintàxi diacrònica ha estat principalment de tres menes: (1) estudis de canvis particulars en llengües individuals; (2) recerca en tipus específics de canvi (e.g. canvi en l'ordre de mots, gramaticalització); i (3) exploracions de les implicacions diacròniques d'enfocaments formals de la gramàtica particulars [...]. En lloc de centrar-nos en canvis particulars en llengües individuals, nosaltres investiguem els canvis interlingüísticament. En lloc de limitar l'atenció a tipus de canvis individuals (o mecanismes de canvi únics), nosaltres establím generalitats en els canvis entre les llengües i determinem quins mecanismes tenen com a rerefons i com encaixen en una explicació general dels canvis sintàctics.

b. El rol de la gramàtica generativa

- (8) El canvi sintàctic des de l'enfocament generativista

The principles and parameters approach was designed to account for synchronic variation [...] It should be immediately clear how the approach can extend from the synchronic to the diachronic dimension: just as we try to account for syntactic differences among, say, the contemporary Romance languages in terms of differing parametric values, so we want to account for differences between Latin and the contemporary Romance languages in terms of differing parametric values. This naturally implies parametric change over time. The agenda for the study of diachronic syntax is thus set: We can analyse the historical development a given language (or language family) in terms of differing parametric values at different times. Syntactic change is thus seen as parameter change.

Battye i Roberts (1995:5-6)

L'enfocament de principis i paràmetres estava pensat per donar compte de la variació sincrònica [...] Hauria de ser evident com es pot estendre aquest enfocament de la dimensió sincrònica a la diacrònica: de la mateixa manera com intentem explicar les diferències entre, posem, les diferents llengües romàniques contemporànies en termes de valors paramètrics divergents.

Això implica naturalment canvi paramètric en el temps. Les pautes per a l'estudi de la sintaxi diacrònica estan marcades: podem analitzar el desenvolupament històric d'una llengua donada (o d'una família lingüística) en termes de valors paramètrics divergents en moments diferents. Així, el canvi sintàctic es concep com canvi de paràmetres.

- Mecanisme que explica el canvi sintàctic: adquisició del llenguatge (relació canvi paramètric-establiment de paràmetres. Sobre això, vg. Battye i Roberts 1995, i Roberts i Roussou 2003). Teoria del subconjunt (vg. Berwick 1985).
 - Motivació de la recerca: augment de la base de dades de llengües (la mateixa actitud respecte de l'estudi de llengües indocumentades):
 - Postulació de nous paràmetres
 - Postulació de noves combinacions de paràmetres ja existents
 - Exemples de canvis sintàctics estudiats
 - Pèrdua de V2
 - Pèrdua de V a T
 - OV > VO
3. Un cas de laboratori: les oracions exclamatives-*qu*
- Trets sintàctics rellevants (català modern)
 - Selecció de mots *qu*
- (9) a. *Què has menjat!
b. Què dius?!
c. Quines bestieses que dius! / Quines coses tan interessants que dius!
- (10) a. *Per què perds el cap!
b. Per què has hagut de venir?!
c. *Per quin motiu que has vingut! / ?Per quines bajanades que t'enfades!
 - Posició subjecte-verb
- (11) Quin vestit tan elegant que (*la Maria) porta la Maria!
 - Partícula *de*
- (12) Que n'ets de perepunyetes!
- (13) Com corre de ràpid!
 - Partícula *que*
- (14) Que mentider que és en Marià!
- (15) Que n'és de mentider en Marià!

- (16) Que malament que menteix en Marià!
- (17) Quines coses tan absurdes que diu el Josep Maria!
- (18) Les mentides *(que) diu en Marià!
- (19) *Com que corre de ràpid!
- Adverbi *tan/més*
- (20) a. Quina amanida *(tan/més) bona que he menjat a la Valenciana!
b. Quin gran lingüista (*tan savi) que vaig conèixer a l'MIT!
- (21) *Les mentides tan escandaloses que diu en Marià!
- Arrossegament de l'adjectiu
- (22) a. Com és de manipulador en Josep Maria!
b. Que manipulador que és en Josep Maria!
- Estudi de dades interlingüístiques
- (23) Francès (Milner 1978)
- a. Qu'il est grand! / Combien il est grand!
 - b. Qu'il chante bien! / Combien il chante bien!
 - c. Qu'il plaît! / Combien il plaît!
 - d. Que vous avez de grandes dents! / Combien vous avez de grandes dents!
 - e. Que d'eau a coulé sous les ponts! / Combien d'eau a coulé sous les ponts!
 - f. Que d'occasions j'ai perdues! / Combien d'occasions j'ai perdues!
 - g. Que j'ai perdu d'occasions! / Combien j'ai perdu d'occasions!
 - h. *À que de personnes j'ai dû m'adresser! / À combien de personnes j'ai dû m'adresser!
 - i. Comme il est grand!
 - j. Comme il chante bien!
 - k. Comme il plaît!
 - l. Comme tu me traites!
 - m. Quel (beau) spectacle j'ai vu!
- (24) Gallec (Freixeiro 2000, Costa Casas et al. 1988, Álvarez et al. 1986)
- a. ¡Que grande sería hoxe Galiza! (Castelao, *SEG* 278)
 - b. ¡que cousas chistosas pasaron! (Rosalía, *CG* 181)
 - c. ¡[...] qu'olladas tan chuscas trocaban as nenas de xenio cos mozos de Cais! (Rosalía, *CG* 181)

- d. ¡que ricas que saben! (Rosalía, *CG* 14)
- e. ¡Que parvadas máis grandes dis!
- f. ¡Que bonito é este debuxo!
- g. O que eles inventaron para fuxir de ali!
- h. ¡Cantas cousas me contou! / ¡Canto me cantou!
- i. ¡Que de sorte ten esta muller!
- j. ¡O que comeu ese saco sen fondo!
- k. ¡Como chove!

(25) Occità i aranès (Albèrt 1976, Coromines 1990)

- a. Quina pascada qu'estalvièri ieu (Besson)
- b. E! Sénher, que de flors ací totas novèlas! (Corteta)
- c. Quantas de gents avètz perdudas en guèrra! (Galhard)
- d. Quini peus ta pilhadi que às!
- e. Quinn pa ta graüt!

(26) Italià (Radford 1982)

- a. Quanta gente (che) abbiamo incontrato oggi!
- b. Com'è bella, questa casa!
- c. Che strana macchina (che) ha comprato Giorgio! / Che strana macchina da comprare!
- d. Quanti libri ha letto / Quanti libri da leggere!
- e. Come / quanto / *che ha lavorato!
- f. Che macchina / Quante macchine ha comprato!
- g. Che forte (che) sei! / Quanto forte sei!
- h. Come / Quanto sei forte!
- i. Che / *Come brava sei!
- j. Come / *Che sei brava!
- k. Come / Quanto canta bene!
- l. *Che bene da cantare!
- m. Quanto lentamente corre / Che lentamente corre!
- n. *Come lentamente (che) corre!

(27) Paduà (Benincà 1996, Zanuttini i Portner 2003)

- a. Che malinconia che me fa sta musica!
- b. Quanto late / Quanti pomi che te ghe comprà!
- c. *Quanti che te ghè comprà pomi!
- d. Che qualità de cravata che te ghè!

- e. Che bravo che te si! / *Quanto belo che te si!
- f. Che bela caza che se ga fato Giorgio!
- g. *Che bela che se ga fato (la) casa Giorgio!
- h. Quanti libri che Mario ga comprà! ...che ga comprà Mario!
...*che ga-lo comprà!
- i. Che malamente, che el le scrive!
- j. Quanto magni-to! / Quanto che te magni!
- k. Quanto grandò ze-lo! / ??Quanto grandò che el ze!
- l. Cossa che l magnava!

(28)Portuguès (Ambar 2003)

- a. Que livro o João leu!
- b. O que (*que) o Pedro disse!
- c. *Que o Pedro comprou!
- d. Que livro (bom/mau/interessante...) o João leu!
- e. *O que (bom/mau/interessante) o João leu!
- f. Que livro (que) o João leu!

o Prediccions

- Podem predir exactament com seran les exclamatives-*qu* en català antic?
- Podem predir quin patró seguiran, dels que hem estudiat fins ara?
- Amb quins problemes podem topar a l'hora d'analitzar les dades del català antic?

(29)Català antic

- a. ¡Oh, com estic molt enutjada de la mia gran ignorància [...]!
(Tirant I, pàg. 31)
- b. E com la casa de paraís deu ésser bella! (Ferrer, *Sermons* XCII. Citat a Villalba 2004)
- c. —O Feliu, veges con són misericordes los nostres déus! (*Vides de sants rosselloneses*. Citat a Villalba 2004)
- d. —O com és foll —respòs ell— e de lleugera creensa! (Metge, *Lo somni*, llibre 3. Citat a Villalba 2004)
- e. ¡Oh quina glòria és per a mi que la divina Bondat m'haja feta tanta gràcia que m'ha fet venir en part que puc ésser instruit del que tant lo meu ànimo ha desitjat [...]! (Tirant I, pàg. 60)
- f. ¡Com me tendria per vil de consentir una tan gran novetat!
(Tirant I, pàg. 204)

- g. —¡Oh quanta glòria és per a nosaltres haver travessada tanta mar e ésser atesos ab salvament al port desitjat de nostra beatitud [...]! (Tirant I, pàg. 220)
- h. —¡Oh que bona nova és estada per mi —dix lo Soldà—, que jo puga saber què s'hi fa en lo camp dels crestians! (Tirant I, pàg. 312)
- i. —O quâ·ls homes són ensegats per diables! (*Vides de sants rosselloneses*, S. XIII. Citat a Castell i Moran 1986)
- j. Mas, que de refrans y quan sentensiosos se troben y·s parlen en Cattalunya! (Despuig, *Col·loquis*, II. Citat a Villalba 2004)
- k. O, senyora! Quant sou bella e graciosa als ulls qui us miren! (Villena, *Vita Christi*. Citat a DCVB)

4. Discussió

- o Quin patró segueixen les exclamatives del català antic? El del català modern?
- o Quines altres dades ens farien falta per estudiar el canvi sintàctic en les exclamatives del català?
- o Com és una exclamativa possible?
- o Les exclamatives sempre s'han assemblet a les interrogatives? Com s'explica el canvi?

(30) Interrogatives parcials en el català antic (Villalba 2004)

- a. ab qui parlave Jesuchrist? (Sant Vicent, *Sermons* XCIII)
- b. Quinya fe has tu? (Sant Vicent, *Sermons* XCIII)
- c. Quales són aquestes rodes? (Sant Vicent, *Sermons* XCII)
- d. Donchs, a què cal haver aquesta lum? (Sant Vicent, *Sermons* XCLI)
 - o Com podem predir que siguin les exclamatives del llatí?

(31) a. Quae ego Athenis vidi!

- b. Quem virum!
- c. Quantum adiit periculum!
- d. Quot et quanti poetae existiterunt!

5. Conclusions

- El canvi sintàctic es pot estudiar com l'evolució de patrons sintàctics, no de frases concretes.
- La gramàtica generativa s'interessa per la sintaxi diacrònica. En concret, fa estudis de sintaxi sincrònica d'estadis anterior de les llengües.
- Fins ara hi ha escasses anàlisis de l'evolució històrica de les oracions exclamatives. El patró del català antic i del català modern difereix notablement, tot al contrari del que passa en les interrogatives.

6. Referències

- ALBERT, L. (1976) *Gramàtica Occitana . Segon los parlars languedocians*. Barcelona/Tolosa: Institut d'Estudis Occitans / Institut d'Estudis Catalans, 2000.
- ALCOVER, A.M. i F. de B. Moll (1962) *Diccionari català - valencià - balear*. Mallorca: editorial Moll.
- ÁLVAREZ, R. et al. (1986) *Gramática galega*. Vigo: Biblioteca da cultura galega, 1996.
- AMBAR, M.(2003) "Wh-asymmetries" dins: A. M. Di Sciullo (ed.) *Asymmetry in Grammar*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- BATTYE, A. i I. ROBERTS (eds.) (1995) *Clause Structure and Language Change*. New York: Oxford University Press.
- BENINCÀ, P. (1996) "La struttura della frase esclamativa alla luce del dialetto padovano". Dins: Benincà, P., G. Cinque, T. de Mauro i N. Vincent (eds.) *Saggi di grammatica per Giulio C. Lepschy*, Roma: Bulzoni. Pàg. 23-43.
- COSTA CASAS, X. X. et al. (1988) *Nova gramática para aprendizaxe da lingua*. Perillo-Oleiros: Vía Láctea.
- CASTELL, J. M. i J. MORAN (1986) *Documents d'història de la llengua catalana. Dels orígens a Fabra*. Barcelona: Empúries.
- FAARLUND, J. T. (1990) *Syntactic Change. Toward a theory of historical syntax*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- FERREIRO MATO, X. R. (2000) *Gramática da lingua galega II. Morfosintaxe*. Vigo: Edicións A Nosa Terra.
- HARRIS, A. C. i L. CAMPBELL (1995) *Historical syntax in cross-linguistic perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LIGHTFOOT, D. W. (1979) *Principles of diachronic syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MARTORELL, J. (1490) *Tirant lo Blanc I*. Barcelona: Edicions 62, 1984.
- MILNER, J.-C. (1978) *De la syntaxe à l'interprétation*. Paris: Seuil.
- ROBERTS, I. i A. ROUSSOU (2003) *Syntactic Change. A Minimalist Approach to Grammaticalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- RADFORD, A. (1982) "The syntax of verbal wh-exclamatives in Italian". Dins: Vincent, N. i M. Harris (eds.) *Studies in the Romance Verb*. London: Croom Helm. Pàg. 185-205.
- SAPIR, E. (1921) *Language. An Introduction to the Study of the Speech*. Trad. Catalana *El llenguatge*, Barcelona: Empúries, 1986.
- VILLALBA, X. (2004) "La perifèria oracional en català antic: una exploració cartogràfica". Ponència presentada al II Simposi Internacional *Vers una sintaxi històrica del català: metodologia i objectius*. La Nucia, 10-12 de novembre de 2004.
- ZANUTTINI, R. i P. Portner (2003) "Exclamative clauses: at the syntax-semantics interface". *Language* 79: 39-81.